

Monika Drożyńska

UAPLGB

-----
opis

Moja praca doktorska pt. „UAPLGB” jest rzeźbą wykonaną z bawełnianej tkaniny, pokrytej haftem ręcznym, który został wykonany przy użyciu nici „Ariadna”. Na tkaninie widnieje oryginalny znak, będący kompozycją trzech liter – ukraińskiej litery Г, polskiej litery – J oraz litery X, reprezentującej język angielski. Powstały ze złączenia tych liter znak to tzw. *metysaż*, który w znaczeniu formalnym jest ponownym sklejeniem tekstu, po uprzednim jego rozbiciu.

Litery wyabstrahowane z alfabetów polskiego, ukraińskiego oraz angielskiego łączę w jeden znak. Każda z pozyskanych w ten sposób liter niesie za sobą ładunek znaczeniowy – historię kraju, kulturę lub wydarzenie. Litera Г reprezentuje okres w historii Ukrainy od 1920 roku do współczesności. Istnieje ona tylko w alfabecie ukraińskim (w języku rosyjskim nie występuje). Polskie J, z kolei, reprezentuje okres zaborów. Historia *joty* to w polskiej ortografii jeden z najważniejszych epizodów przełomu wieków. Wprowadzenie *joty* do języka polskiego utożsamiano z uniformizacją języka polskiego, z odebraniem mu indywidualności i tożsamości. Angielskie X stanowi zaś synonim zmian zapoczątkowanych w Europie po 1981 roku, czasów rodzącego się i rozwijającego kapitalizmu. Współcześnie, jako znak, X stał się literą powszechną, wszechobecną, popularną i ponadjęzykową.

Utworzony z przedstawionych liter *metysaż* zapisano w rzeźbie, na tkaninie, historią mówioną. Zapisane na tkaninie historie mają charakter reportażu. Powstały na podstawie wywiadów, które przeprowadziłam z osobami o doświadczeniu migracyjnym, które opowiadają o tym jak, dlaczego i kiedy uczyły się języka, a także – czy język pomógł im w asymilacji w kraju, który wybrali do życia.

W centralnej części tkaniny umieszczono jeszcze jeden element. To kula, również skonstruowana z liter Г, J i X, która symbolizuje moje osobiste doświadczenia - córki emigrantów. Na dole rzeźby umieszczono trzy litery-bohaterki w formie imitującej trzymanie się za ręce. W ten sposób tworzą one uśmiechniętą buzię wokół znaku skomponowanego z opisanych historii migracyjnych.

Monika Drożyńska

Podczas pracy nad doktoratem stałam się rzeźbiarką. Wcześniej swoje wyszyte na tkaninach hafty prezentowałam w formie płaskiej. „UAPLGB” rozpoczął okres w mojej twórczości, gdy zaczęłam umieszczać je w przestrzeni, dzięki czemu można je oglądać z każdej strony. W procesie tej zmiany ważną rolę odegrała twórczość Katarzyny Kobro i jej koncepcja rzeźby społecznej.

Wywiady spisane na tkaninie są trudne do odczytania, co jest celowym zabiegiem artystycznym, odwołującym się do tekstu *Gayatri Chakravorty Spivak* pt. „Czy podporządkowani inni mogą przemówić?”, która formułuje koncepcję doświadczenia, którego nie da się wytłumaczyć. Pojęcie *metysażu* pochodzi zaś z teorii Glorii E. Anzaldú, twórczyni *chicana feminizmu*. Etymologicznie pochodzi ono od *metysa* w znaczeniu *mieszkańca*. Podobnie moje znaki literowe są metysażami, tj. mieszkańcami, kundlami. Uzupełnieniem rzeźby jest 20-stronicowy tekst, w którym w kontekście swojej biografii oraz 15-letniej twórczości opowiadam o własnych procesach jako artystka, hafciarka. Jedną z ważniejszych kwestii, które podejmuje moja praca jest czynność *pisania haftu*, tj. stworzona przeze mnie teoria, umiejscowiająca haft wśród technik pisania, między pismem odręcznym a drukiem.

